

Практически насоки за действия , които работещите в училище следва да предприемат в случай на инциденти, ситуация на насилие и други критични ситуации

Въведение.

Целта на настоящите практически насоки е да се подпомогнат и да се предоставят конкретни стъпки за действия на служителите в случаи на инцидент или насилие в образователната институция. Възможността за адекватна реакция на служителите, включва идентифициране на ситуацията, предприемане на адекватни действия за защита на пострадалото дете/ученик и за гарантиране правата и интересите на останалите деца/ученици, уведомяване на органите за закрила на детето и на родителите, които носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето, а също и в определени случаи на лицата, които полагат грижи за детето, когато то е настанено извън семейството като мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето. Изключително важна за адекватността на планираните и предприетите мерки е ранната оценка на ситуацията, както и дейностите по превенция за възникване на инциденти. Целта на тази оценка е установяването на състоянието на безопасността на децата и предприемане на последващи действия в сътрудничество с всички заинтересовани страни.

II. Използвани определения за целите на настоящото ръководство, във връзка със случаи на пострадали деца при инцидент, насилие или други критични ситуации: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, в следствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве. Насилие над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Видове насилие: физическо, психическо, сексуално, пренебрегване/неглижиране¹ , дигитално насилие/кибертормоз.

1. Физическо насилие е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето.
2. Психическо насилие са всички действия, които могат да имат вредно въздействие 1 Определения за физическо, психическо, сексуално насилие и пренебрегване в §1 от Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето 2 върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.
3. Сексуално насилие е използването на дете за сексуално задоволяване.
4. Пренебрегване е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.
5. Дигитално насилие/кибертормоз представлява използването на интернет за нанасяне на емоционална вреда върху други хора.
6. Сигнал е постъпила в Дирекция "Социално подпомагане" (отдел „Закрила на детето“) информация за дете в риск или за нарушаване правата на дете
7. Лица, които полагат грижи за детето са роднини и близки, приемно семейство или ръководител на специализирана институция, при които детето е настанено по реда на Закона за закрила на детето. Дете в риск
8. а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа; б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му; в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие; г) което страда от увреждания, както и от трудно лечими заболявания, констатирани от специалист; (отм. от 1.01.2020 г. в Допълнителните разпоредби на ЗЗДет.) д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище. Настоящ адрес на дете е адресът, на който детето пребивава.

9. Сведения и данни за личността на дете е всяка информация за детето по смисъла на чл. 4, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.).

10. Конкретни стъпки за превенция и за действие при насилие, инцидент или критично събитие: Превенция За предотвратяване на случаи на насилие, инцидент или различни форми на неприемливо поведение от страна на дете/ученик от изключително значение е: навременното идентифициране на възможна проблемна ситуация или възникнала вече такава; адекватна последваща реакция; 2 Подробно определение е дадено и в Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование 3 §1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето 4 §1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето 5 §1, т. 15 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето 6 §1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето 3 прозрачност и координиране на предприетите действия и резултатите от тях.

Действия на служителите в образователните институции:

1. Извършват превенцията на насилието и преодоляването на проблемно поведение на детето/ученика се изразява във включване на отделни деца и ученици в съответни дейности по чл. 45 от Наредбата за приобщаващо образование за въздействие върху вътрешната мотивация, както и оказване на психологическа подкрепа от психолог. Важното е да се знае, че могат да се прилагат една или повече от посочените дейности, съобразно конкретната ситуация, за въздействие върху вътрешната мотивация:

1.1. обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;

1.2. използване на посредник при решаване на конфликт в училище;

1.3. консултиране на детето или ученика с психолог/педагогически съветник;

1.4. създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин;

- 1.5. насочване на детето или ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- 1.6. индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- 1.7. участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището, включително определяне на възможности за участие на ученика в доброволчески инициативи;
- 1.8. други дейности, определени в правилника за дейността на институцията.

Класният ръководител/учител/психолог/педагогически съветник/свидетел на ситуация регистрира в работната документация различните прояви на неприемливо поведение.

3. Лицата от т. 2 уведомяват своевременно (след наблюдаване на някоя от изброените по-долу ситуации) устно или писмено ръководителя на образователната институция за: установени индикации за напрежение (вкл. физическа саморазправа) между конкретни деца/ученици; проявена родителска реакция и търсене на съдействие по повод дадено поведение на дете/ученик; групиране на децата/учениците в групата/класа на групички, в които се наблюдава неприемане или отхвърляне на даден ученик/дете или група ученици/деца; зачестили случаи на вербална агресия между деца/ученици; случай на неуважително и/или подигравателно поведение към учителя, незачитане на неговия авторитет и действия; дете/ученик, което страни от останалите деца/ученици и избягва всякакви форми на комуникация и приятелство; други необичайни от ежедневните реакции и прояви на деца/ученици.

4. Родителите (по възможност и двамата родители), своевременно се уведомяват от класния ръководител/учителя на групата за наличието на даден проблем, неприемливо или агресивно поведение от страна на детето им. Погрешна стъпка би било да се държат в неведение и да не бъдат информирани за последиците от поведението на детето, това от своя страна поражда недоверие и съмнение по отношение на правилността и навременната реакция от страна на институцията. В този случай не е необходимо децата/учениците, по отношение на които е нужно предприемане на целенасочени действия да бъдат идентифицирани с техните имена, пред родителите, които не са техни законни представители. Това трябва да бъде обяснено и по подходящ 7 Чл. 45 от Наредбата за приобщаващо образование, МОН 4 начин на родителите, че има защита на

личната неприкосновеност на детето, както на тяхното, така и на всяко друго дете в образователната институция.

5. Родителите заедно с учител/педагог/психолог обсъждат предлаганите решения за разрешаването на даден проблем или неприемливо поведение на детето, както и действията, които ще се предприемат от всички заинтересовани страни.

6. В случай че родителите не осигуряват присъствието на децата или учениците за прилагане на дейностите за личностна подкрепа, директорът на детската градина или училището подава писмен сигнал до дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето или ученика, които от своя страна предприемат при необходимост мерки за закрила на детето в семейна среда. Дирекция „Социално подпомагане”/ДСП (отдел „Закрила на детето“) информира образователната институция за предприетите действия, като може и да отправи препоръки за подобряване и допълване на плана за подкрепа на детето/ученика, също така и препоръки за включване на детето/ученика в социални услуги в общността или за осигуряване на специалисти от такива услуги, които да работят не само с това дете/ученик, а и с останалите деца/ученици от групата/класа.

7. При прилагането на дейност 1.6. като наставник може да бъде привлечено и лице от близкото роднинско обкръжение на ученика, няма пречка да бъде и педагог от образователната институция, също така пълнолетен брат, сестра, приятел и др. За определяне на такова лице следва да бъдат проведени разговори както със самия ученик, така и с неговите родители/настойници/попечители. Трябва да бъде взето предвид мнението на ученика по този важен въпрос, който го касае. Наставникът трябва да е лице, което разбира в достатъчна степен различните аспекти на процеса на вземане на решения и ясно да осъзнава отговорността на тази роля, да има изградена емоционална и доверителна връзка с ученика. Наставникът трябва да съзнава, че представлява изключително интересите на детето. Препоръчително е да се разработи план в какво точно ще се състои индивидуалната подкрепа на ученика, както и обратната връзка с образователната институция от негова страна. Желателно е първоначално провеждане на периодични срещи за обсъждане на резултатите, трудностите и постиженията.

8. Учителят в групата или класният ръководител запознава родителите с предприетите конкретни дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение. Информират ги за резултатите от изпълнението им.

9. За успешна превенция са важни следните стъпки:

9.1. да се поддържа ефективна комуникация между всички участници в образователния процес, между всички заинтересовани страни;

9.2. ръководството на образователната институция трябва да бъде навреме информирано за възможна „критична точка”/рисков фактор или ситуация;

9.3. дори и в случаите на проявена агресия или неприемливо поведение на дете/ученик спрямо педагог, от негова страна в никакъв случай не бива да се коментира ситуацията пред останалите деца/ученици по начин, който да злепостави детето, да го стигматизира, да го „демонизира”, на останалите деца/ученици трябва да бъдат обяснени по подходящ начин в определен час, може и в часа на класа, приемливите методи, отношения и уважение към учителя, както и по какъв начин се е почувствал учителя от неуважителното отношение към неговата професия или личност.

Препоръчително е в тези случаи да се търси подкрепата на психолога на образователната институция за извършване на групова работа с децата/учениците, важното е да се привлекат връстниците и да станат съпричастни в подкрепата на това дете/ученик, а също така и да предостави методическа помощ на учителя за превенция на подобно поведение, както и за снижаване на напрежението;

9.4. родителите/настойниците/попечителите на детето/ученика трябва да бъдат навреме уведомявани от класния ръководител/учителя на групата за случаите на неприемливо поведение, да се търси тяхното партньорство по отношение на процесите на вземане на решение на ситуацията, за да се превантират по-сериозни бъдещи прояви. За целта освен разговори по телефон е препоръчително и провеждане на среща на територията на образователната институция без детето/ученика, а в последствие и в негово, ако се налага. Тези действия са важни, за да се избегнат възможни „подписки” от страна на родители и поставяне на ултимативни искания.

9.5. ако детето/ученика, което проявява неприемливо поведение е новопостъпило, преместено от друго училище/детска градина, е важна ключовата роля на класния ръководител и/или психолога за подготовка на връстниците му. На децата/учениците предварително трябва да бъде обяснено, че има ново дете/ученик, което се нуждае от тяхната помощ и подкрепа така, за да се адаптира успешно към средата. В този случай, може да се определи и дете/ученик, като наставник, което да е с изяви лидерски умения и поведение. За детето/ученика трябва да се създаде среда, основаваща се на доверие, споделяне на информация, способност за изслушване и благоразумни напътствия от връстници и учители.

9.6. да се разработят, препоръчително е съвместно с децата/учениците, различни материали, вкл. интерактивни такива, за взаимодействие в групата/класа за ограничаване на тормоза и насилието сред децата/учениците, които да се поставят на видно място в класните стаи/групите и в училището/детската градина. Реакция в ситуация при инцидент или проява на насилие между деца/ученици и върху деца/ученици

1. Действия за прекратяване на насилието или травматичното събитие: Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, се намесва незабавно, за да преустанови проявата на насилие или друго травматично събитие.

2. Приоритетна грижа е здравето на всички деца/ученици, участници в инцидента или насилието: Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, организира веднага помощ от медицинското лице в детската градина/училище, за установяване нуждата от намеса на Бърза неотложна медицинска помощ /медицинското лице извършва преглед и сигнализира Бърза помощ, при нужда, след което описва състоянието, интервенцията и причината за нея в медицинския журнал/. При невъзможност поради обективни причини за осъществяване на контакт с медицинското лице, се търси съдействие незабавно Бърза неотложна медицинска помощ.

3. Незабавно се сигнализира за случилото се:

3.1. Директорът на образователната институция и класният ръководител (в училищата);

3.2. Родителите на детето/учениците, пострадали от насилие или инцидент и тези, които са упражнили такъв (възможно е детето да има назначени настойници, попечители, или за него грижи да полагат други лица, при които детето е настанено като мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето). Търси се тяхното партньорство по отношение на процесите на вземане на решение за подкрепа на децата в ситуацията. Важно е родителите да са информирани, без да се укрива определена информация, но по начин, който няма да нанесе допълнителна вреда за детето/ученика - жертва и за извършителя.

3.3. Дирекция „Социално подпомагане“ (отдел „Закрила на детето“/

Компетентна да предприеме мерки за закрила е тази дирекция, която е по настоящ адрес на детето (това е адресът, на който детето пребивава). В случай на по-голяма оперативност и спешност може да се сигнализира

дирекция „Социално подпомагане“ по местонахождение на училището по телефон, факс, електронна поща /данни за телефони, факс, електронна поща на дирекции „Социално подпомагане“ на територията на цялата страна, които са публикувани на сайта на Агенция за социално подпомагане www.asp.government.bg/. До 24 часа от случилото се, сигналът се подава и писмено до ДСП. Приложение 1. Примерен образец на бланка с необходимото съдържание за оперативно регистриране на сигнал на насилие/инцидент в образователната институция, който се изпраща на Дирекция „Социално подпомагане“ (ОЗД) по местоживее на детето, в изпълнение на задължението за уведомяване.

3.4. При невъзможност за осъществяване на незабавен контакт с Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“ по местоживее на детето, с което се е случил инцидент, както и при необходимост от незабавна намеса на органите на реда, за предотвратяване на друга проява или на престъпно посегателство, сигналът за инцидента и предприетите действия или за проявата на насилие се подава на органите на Районното управление на МВР /инспектор Детска педагогическа стая, оперативен работник/

3.5. За незабавно сигнализиране на органите по т.3.4. може да се използват и възможностите на: | Националната телефонна линия за деца 116 111 към Държавната агенция за закрила на детето, която е с национално покритие, денонощна и безплатна.8 | Държавната агенция за закрила на детето – устно на телефон /центра/ +359 2 933 90 10; +359 2 933 90 11; факс +359 2 980 24 15, по електронна поща на e-mail: sacr@sacr.government.bg, в приемна на адрес: гр. София, ул. „Триадица“ №2. Или на приемните в петте териториални поделения на Държавната агенция за закрила на детето, 8 Линията 116 111 е изградена в изпълнение на Решение на Европейската комисия, от 2007 г. за създаване на единен хармонизиран номер за оказване на помощ на деца. В Закона за закрила на детето, още от 2009 г., е регламентирано изграждането на: "Хармонизиран телефонен номер с национално покритие за информиране, консултиране и помощ на деца" (ДВ, бр. 14 от 2009 г.). Оттогава функционира Националната телефонна линия за деца и е факт и параграф 41 от ЗЗДет., където е разписано задължението за поставяне на информация за номер 116 111 на видно място в детските ясли, детските градини, училищата, доставчиците на социални услуги за деца, здравните и лечебните заведения. Националната телефонна линия за деца 116 111 е за консултиране, информиране и за помощ на деца. Функционира 24 часа, 7 дни в седмицата и е безплатна. На нея могат да звънят всички граждани във връзка с

проблеми, свързани с деца. Това е възможност за всички – деца, родители, професионалисти, роднини, съседни, приятели, близки – независимо дали са от град или малко село, дали имат тежък проблем или дребно питане, да се обалят на тази линия и да разговарят със специалист, както и да подадат сигнал за дете в риск. Следва да се обърнем внимание и на два изключително важни момента: 1. Сигналите за деца в риск, постъпили на телефон 116 111 се изпращат незабавно на съответната Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“, които извършват пряката работа с децата и семействата и проучват и оценяват сигнала. Тези социални работници не са служители на Държавната агенция за закрила на детето. В ДАЗД сигналът се получава за сведение, наблюдение и контрол. Дирекциите „Социално подпомагане“ са задължени да изпратят в ДАЗД информация за резултатите от предприетите действия. В зависимост от проблема се сигнализират и органите на МВР (съответното районно управление или към „Национална система 112“) и Регионалните управления на образованието към МОН. 2. Обслужването на линията ежегодно се възлага от Държавната агенция за закрила на детето на доставчик на социални услуги, след провеждане на конкурсна процедура по ЗОП. Линията се обслужва чрез експертен екип, със специална квалификация и опит, и одобрение и от ДАЗД на всеки един от работещите на линията. От страна на ДАЗД се осъществява непрекъснат мониторинг и контрол на работата на консултантите чрез насрещни проверки, ежеседмични срещи, писмени отчети, проследяване на работата по сигналите. Линията се финансира от държавния бюджет и не се допускат и използват други източници на финансиране за тази линия. 7 които се намират в гр. Бургас, гр. Варна, гр. Враца, гр. Пловдив, гр. Русе, до които също може да се подаде сигнал, налични на официалната електронна страница www.sacr.government.bg. Достатъчно е първоначално да се подаде информацията, описана във Формуляра за уведомяване – Приложение 1. 4. Регистрация на инцидента или проявата на насилие: От страна на ръководството първо се проверяват предприетите спешни мерки за здравето и живота на децата/учениците и сигнализирането на заинтересованите страни – родители, социалните работници от отдела „Закрила на детето“ (Дирекция „Социално подпомагане“), след което случаят се регистрира в Регистър, създаден във връзка с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Обособява се досие, в което се прилагат писмените обяснения на служители, очевидци на случилото се, опис на хронологично предприетите действия и постигнати резултати в опазване на физическото и психическо здраве на децата - участници в

инцидента и/или проявата на насилие. В случай на насилие задължително се предприемат и действия по разработения алгоритъм към Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. 5. Допълнителни действия в случай на упражнено насилие върху ученик/дете от страна на служител в образователната институция – Директорът на образователната институция предприема незабавни действия за проверка на фактите и обстоятелствата по случая, след което изготвя доклад за предприетите действия и за резултатите, който представя на вниманието на началника на Регионалното управление на образованието и на органите на РУ на МВР по места.

6. Екипно обсъждане на случая, с оглед превенция на инциденти и прояви на насилие – Случаите на инциденти и тормоз задължително се обсъждат на заседание на екипа, създаден във връзка с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование във всяка образователна институция, с участието на социални работници от отдела за закрила на детето към Дирекция „Социално подпомагане“ към Агенцията социално подпомагане, с оглед анализ на случилото се и причините, които са го породили; планиране на мерки и действия, изпълнението на които ще доведат до трайно намаляване на случаите на насилие между деца, ученици и върху тях, както и до снижаване на броя на инцидентите.

7. Привличане на външни специализирани доставчици на услуги за подкрепа на екипа за справяне със създалата се ситуация и минимизиране на рисковете и предотвратяване на ескалиране на напрежението. Информация за доставчиците на социални услуги може да бъде получена от официалната електронна страница на ДАЗД (секция „Лицензиране“, подменю „Регистри“, „Регистър на издадените лицензи“, или на посочения телефон за връзка там), както и от отделите за закрила на детето, за наличните социални услуги на територията на всяка община. Примерни социални услуги, които могат да се ползват за подкрепа са Центрове за обществена подкрепа, Центрове за информиране, консултиране, обучение и подкрепа, Центрове за социална рехабилитация и интеграция, Мобилни центрове и други иновативни услуги, които се предоставят от общината или от друг доставчик на социални услуги за деца, който притежава лиценз от председателя на ДАЗД. Важно! Детето или ученикът има право да ползва образователна услуга/и и социална услуга/и за деца едновременно, с оглед спецификата и многообразието на индивидуалните си потребности, но без дублиране на една и съща по вид и с еднаква насоченост услуга, предоставяна и от страна на образователната, и от страна на социалната

система. В случаите, когато услугите се предоставят от двете системи, те се предоставят при интегриран подход, взаимодействие и пълна координация. Двата типа 8 услуги следва да се допълват. Организацията в предоставяне на дейностите не допуска припокриване на подкрепата, която се осигурява от екипите. Ползването на образователна услуга не ограничава насочването към други услуги в общността, включително социални, при условие, че се спазва основният принцип – едно дете да не получава една и съща дейност в различните типове услуга, за да няма дублиране на дейностите за подкрепа, но всички услуги, предназначени да осъществяват подкрепа в процеса на отглеждане и образование да могат пълноценно и активно да реализират подкрепящи функции и взаимно да се допълват.

Кризисна ситуация

1. Действията за първоначална подкрепа на детето се предприемат с цел своевременно снижаване на напрежението и преодоляване на травмата от преживяното насилие/инцидент или от това, че детето е било свидетел на инцидента или ситуацията на насилие. Детето не се разпитва, ако не желае да споделя, за да не се травмира повторно. Незабавно се търси съдействието на психолог за оказване на подкрепа на пострадалото дете/деца и на останалите деца, свидетели на насилието/инцидента.
2. При нужда от кризисна интервенция: В случай на травматично /кризисно/ събитие, настъпило за група ученици/деца, в следствие на участие или присъствие на инцидента или упражнено насилие, водещо до риск от увреждане на физическото или психическо здраве, се оказва незабавна психологическа подкрепа чрез извършване на кризисна интервенция от психолога на образователната институция, от екип на Министерство на образованието и науката, както и от психолози, работещи в социални услуги на територията на населеното място, в което е ситуирано училището/детската градина, с активното действие и съдействие на Дирекция „Социално подпомагане“, в качеството ѝ на орган за закрила на детето на местно ниво, или от екипа за кризисна интервенция към Държавна агенция за закрила на детето.
3. При настъпване на кризисна ситуация с широк публичен/медиен интерес от ръководството на образователната институция се организира извънреден Педагогически съвет, на който служителите се запознават със ситуацията, напомня им се изрично тяхното задължение да не се разгласяват сведения и лични данни за детето (чл. 11а от Закона за закрила на детето).

4. Определя се лице, което да е „говорител” на образователната институция пред медиите, като в случая е добре да се координира при възможност с пресцентъра на МОН и да се консултира с началника на РУО. Това лице трябва да е запознато със ситуацията, да може свободно да общува с медиите, да умее да представи предприетите действия без да оставя впечатление за пасивност, неадекватност или за прикриване на ситуацията от страна на образователната институция.

5. От страна на психолога на образователната институция или от външен доставчик на социална услуга се извършва групова работа с децата/учениците от групата/класа, за въздействие върху вътрешната мотивация и преодоляване на негативни отношения помежду им.

6. Организира се и се провежда извънредна родителска среща, на която присъства ръководството на образователната институция, класен ръководител, психолог, като се канят и експерти – представители на: Регионалното управление на образованието, на отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане” към АСП, на общината (или на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните), като може да се използва и експертния ресурс на Държавната агенция за закрила на детето за оказване на методическа подкрепа. По този начин родителите се привличат като страна в процеса по вземане на решение в интерес на всички деца. На срещата следва да се напомни задължението им за неразгласяване вкл. и в социалните мрежи на лични сведения и данни за дете.

7. Класният ръководител/учителят информира родителите за резултатите от предприетите действия.

8. Ръководството на образователната институция съдейства за предоставяне на методическа помощ и супервизия на учителите.
Последваща подкрепа след ситуацията на инцидент

1. След преодоляване на кризисната ситуация от страна на психолога продължава работа със средата, в която е детето/ученикът, до отпадане на рисковете с: } класният ръководител/учителят; } семейството – за продължаване на работата с детето и в семейната среда; } връстниците – групова работа за промяна на нагласите, за споделяне и за подкрепа.

2. Класният ръководител/учителят в детската градина регулярно информира ръководството на образователната институция и родителите на детето/ученика за резултатите от предприетите и последващи действия.

3. Отделът „Закрила на детето“ по местопребиваване на детето чрез свой определен представител (социален работник), информира образователната институция с доклада по работата си и резултатите от ползваната социална услуга от страна на детето/ученика. IV. Уведомяване от работещите на територията на образователните институции за нуждата от закрила на дете (Задължение за съдействие по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето). Всяко лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми една от следните институции: Дирекция "Социално подпомагане"/отдел „Закрила на детето“ (структури към Агенцията за социално подпомагане), Министерството на вътрешните работи или Държавната агенция за закрила на детето. Достатъчно е уведомяване на една от трите институции. Това задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна. Важно! Следва да се има предвид, че при постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел "Закрила на детето" в дирекция "Социално подпомагане" по настоящ адрес на детето за извършване на социално проучване и предприемане на мерки за закрила, в изпълнение на разпоредбата на чл. 7, ал. 3 от Закона за закрила на детето⁹. Дирекция „Социално подпомагане“ е органът за закрила на местно ниво, чиито служители работят на терен с децата и техните семейства.

Приложение 2. Схема на задължението за съдействие по чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за закрила на детето и свикване на мултидисциплинарния екип за взаимодействие при сигнал за дете, жертва на насилие или в риск от насилие. ⁹ Чл. 7, ал. 3 от Закона за закрила на детето; „При постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на детето.“

¹⁰ За улеснение на служителите от образователните институции и социалните служби данните, необходими за подаване на сигнал са описани във формуляр в Приложение 1. Съдействие от Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) ДАЗД осъществява методическа подкрепа и обучения на професионалистите, работещи с деца, чрез разработване на указания, методики, ръководства и помагала, свързани с дейностите по закрила и гарантиране на правата на детето. Примери в тази посока са: Практически насоки за работещите в образователната система за подкрепа на детето в ситуации на раздяла и конфликт между родители (за работещите специалисти в детските градини и училищата; Правила за безопасност на децата и учениците в компютърната мрежа, детската

градина, училището и в интернет; Помагало по превенция на насилието за училищната мрежа и детската градина. Към настоящия документ:

Приложение 3. Помагало по превенция на насилието за училищната мрежа и детската градина. При възникване на критично събитие и ситуация с дете (опасна или рискова, характеризираща се с пострадали или загинали лица; тежки травми на деца) ДАЗД организира кризисна интервенция. При случаи, по които са ангажирани множество институции и при повторемост на жалби и сигнали за неразрешени случаи с деца, ДАЗД организира междуинституционални работни срещи. На тях се предлагат решения за комплицираните ситуации. При съмнения за пропуски, неудовлетвореност от взети решения в работата на съответните институции, довели до нарушаване на права на дете, може да се подаде сигнал до Държавната агенция за закрила на детето, която може да даде конкретни указания, да извърши мониторинг или контрол чрез организиране на проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, центровете за подкрепа за личностно развитие, лечебни заведения, дирекции "Социално подпомагане" (ОЗД), доставчици на социални услуги за деца и на юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и при установяване на нарушение председателят на Агенцията дава задължителни предписания за отстраняването им, придружени с писмени методически указания и механизъм за взаимодействие между отговорните институции.

ВАЖНО! Работещите в детската градина и училището създават и изпълняват единна политика на нулева толерантност към насилието към деца във всичките му форми. Водещ е примерът за поведение, ред, правила и взаимоотношения на педагогическия и непедагогическия персонал в детската градина и училището, които спазват Етичният кодекс на работещите с деца (приет на Национален съвет на закрила на детето към ДАЗД през 2003 г.), неизменна част от длъжностната характеристика. Ръководството на образователната институция съблюдава и контролира спазването на етичните норми, правилници, кодекси на общността и отговаря за организация на образователния процес в дух на позитивност, доброта и ценности между всички участници – деца, служители и родители. Ръководството на образователната институция следва да предприеме необходимите действия за запознаването/прилагането на настоящите Практически 11 насоки от служителите, както и за запознаване на всеки новоназначен служител с тях, и периодичното им проследяване.

Важен фактор за превенция на инцидентите и ситуации на насилие в образователните институции е познаването и спазването на определените задължения на работещите с деца в Етичния кодекс на работещите с деца, утвърден от Националния съвет за закрила на детето през 2003 г.:

„Задължавам се да:

1. уважавам уникалността и потенциала на всяко дете.
2. работя в най-добрия интерес на детето.
3. В работата си в никакъв случай да не използвам физически наказания и възпитателни методи, уронващи достойнството на детето
4. уважавам и подкрепям семействата при отглеждане и възпитание на децата.
5. уважавам колегите и да ги подкрепям и насърчавам в изпълнение на етичните правила /кодекс/.
6. поддържам висок стандарт на професионално поведение, като постоянно обогатявам знанията и уменията си.
7. служа като застъпник на детето и семейството в общността и обществото.“